

*Ми їстимось за те, чому
немає чини в усьому світі –
за Батьківщиною.*
О. Довженко

Наукові інновації та передові технології

СЕРІЯ "УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ"

СЕРІЯ "ПРАВО"

СЕРІЯ "ЕКОНОМІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

Громадська наукова організація
«Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного
управління»

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Наукові інновації та передові технології»

*(Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*

Випуск № 10(24) 2023

Київ – 2023

**Public scientific Organization
«Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration»**

within the work of the Publishing Group «Scientific Perspectives»

«Scientific innovations and advanced technologies»

*(Series «Management and administration», Series «Law», Series «Economics»,
Series «Psychology», Series «Pedagogy»)*

Issue № 10(24) 2023

Kyiv – 2023

ISSN 2786-5274 Print

УДК 001.32:1 /3](477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10\(24\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10(24))

**«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування»,
Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):
журнал. 2023. № 10(24) 2023. С. 779.**

Рекомендовано до друку Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 07.08.2023, № 6/8-23)

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 24962-14902Р від 13.09.2021 р.*

Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання».

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290 журналу присвоєно категорію "Б" із права

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89 журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2023 № 768 журналу присвоєно категорію "Б" зі спеціальностей 073 - менеджмент, 076 - підприємництво та торгівля, 015 - професійна освіта

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus, між народної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління, права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення результатів наукових досліджень.

Головний редактор

Романенко Євген Олександрович - доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, проректор з наукової роботи Національного авіаційного університету, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Абуселідзе Георгій - завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)
- Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Беньковська Наталя Борисівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри мовної підготовки Інституту Військово-Морських Сил Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)

- Бельська Тетяна Валентинівна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри менеджменту Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості (м. Київ, Україна)
- Бондар-Підгурська Оксана Василівна - доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», (Полтава, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Гбур Зоряна Володимирівна - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- Дачій Олександр Іванович — доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Дегтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна)
- Демідова Юлія Євгенівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами Національного Технічного Університету «Харківський Політехнічний Інститут» (Харків, Україна)
- Дем'янишина Олеся Андріївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна)
- Дранус Любов Сергіївна кандидат економічних наук, доцент, оцент кафедри менеджменту Чорноморського національного університету імені Петра Могили
- Журавльова Лариса Петрівна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна)
- Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Ільїн Валерій Юрійович - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна)
- Ільїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Ічанська Олена Михайлівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Кайдашев Роман Петрович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та банківського права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Каламаж Руслана Володимирівна - доктор психологічних наук, професор, проректор з навчально-виховної роботи Національного університету «Острозька академія» (Рівне, Україна)
- Кардаш Оксана Любомирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматики, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Калашнік Наталія Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри українознавства Вінницького національного медичного університету ім. М.І.Пирогова, (Вінниця, Україна) kalashnuknatalia@gmail.com
- Кобець Дмитро Леонтійович - кандидат економічних наук (доктор філософії), доцент Хмельницького національного університету, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування (м. Хмельницький, Україна)
- Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- Корнієнко Петро Сергійович - доктор юридичних наук, доцент, адвокат, заступник першого проректора по роботі з коледжами, професор кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту (Київ, Україна)
- Кошова Світлана Петрівна — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охорони здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Кравчук Людмила Степанівна - кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», завідувач кафедрою фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університет "Україна" (Хмельницький, Україна)
- Литвиненко Віктор Іванович — доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Навчального наукового інституту права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Лич (Назарук) Оксана Миколаївна - доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Марушева Олександра Анатоліївна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (м. Київ, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмайльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Новак-Каляєва Лариса Миколаївна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна)
- Огієнко Альона Володимирівна - доктор економічних наук, доцент кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Орлова Наталія Сергіївна - доктор наук з державного управління, професор кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)

- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Павлова Олена Миколаївна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Пагула Тамара Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, директор Інституту педагогічної освіти Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (Рівне, Україна)
- Помиткін Едуард Олександрович — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (Київ, Україна)
- Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- Савенко Олена Анатоліївна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і права Дніпровського державного аграрно-економічного університету, членкиня громадської наукової організації "Фінансово-економічна наукова рада" (Київ, Україна)
- Сапожніков Станіслав Володимирович - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології Університету імені Альфреда Нобеля (Дніпро, Україна)
- Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Заслужений юрист України, декан юридичного факультету Національного Авіаційного Університету (Київ, Україна)
- Титко Анна Василівна — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Трушкіна Наталія Валеріївна - кандидат економічних наук, член-кореспондент Академії економічних наук України, дійсний член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва, Інститут економіки промисловості НАН України (Київ, Україна)
- Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Хохліна Олена Петрівна — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- Якимчук Аліна Юріївна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Яковицька Лада Савеліївна — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Якушева Оксана Вікторівна кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та підприємництва Черкаського державного технологічного університету (Черкаси, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

© автори статей, 2023
© громадська наукова організація «Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління», 2023
© Видавнича група «Наукові перспективи», 2023

Лавров Р.В., Скрипник С.В., Шепель І.В. 430
*ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ
АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ*

Логоша Р.В., Козловська Л.М. 441
*МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПРОСУВАННЯ БІОПРЕ-
ПАРАТІВ В INTERNET-ТОРГІВЛІ*

СЕРІЯ «Педагогіка»

Kanova L.P. 454
*PECULIARITIES OF TEACHING ENGLISH AT HIGHER MILITARY EDUCATIONAL
INSTITUTIONS DURING THE WAR*

Mykolaiko V.V. 463
*DEVELOPMENT OF INDEPENDENT COGNITIVE ACTIVITY OF HIGHER
EDUCATION APPLICANTS IN TEACHING PHYSICS IN PEDAGOGICAL
INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION*

Ren Wei 477
*CREATION OF A CREATIVE ENVIRONMENT IN THE EDUCATIONAL PROCESS
OF OUT-OF-SCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS*

Yamshynskaya N.V., Kutsenok N.M., Stavvytska I.V., Korbut O.H. 486
*THE IMPORTANCE OF PROMOTING CULTURAL AWARENESS AND
UNDERSTANDING OF CULTURAL DIVERSITY IN LANGUAGE CLASSES*

Алексеева С.В. 501
*МЕТОДИКА НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ
РОЗВ'ЯЗУВАННЯ*

Анісімова Ю.П. 510
*НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ МІЖНАРОДНОГО ТА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА
ІНТЕРПРЕТАЦІЇ АНГЛОМОВНИХ ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ*

Бабенко І.В. 520
*УПРАВЛІННЯ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНИМ РОЗВИТКОМ МАЙБУТНЬОГО
ФАХІВЦЯ ЯК СУБ'ЄКТА ЕСТЕТИЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА*

Біланюк В.І., Котик Л.І. 530
*ОСВІТНІЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ГЕОГРАФІЇ: ВИКЛИКИ І МОЖЛИВОСТІ (НА
ПРИКЛАДІ ГЕОГРАФІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ)*

Вітвицька С.С., Колесник Н.Є. 544
*ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ
ПРЕДМЕТНО-ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ЗАСОБАМИ
ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ*

УДК [378.4.096:91](477.83-25):005

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10\(24\)-530-543](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10(24)-530-543)

Біланюк Володимир Іванович кандидат географічних наук, доцент, Декан географічного факультету, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. П. Дорошенка, 41, м. Львів, 79007, тел.: (032) 239-43-93, <https://orcid.org/0000-0003-4472-8637>

Котик Любов Іванівна асистент кафедри економічної і соціальної географії, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. П. Дорошенка, 41, м. Львів, 79007, тел.: (032) 239-43-93, <https://orcid.org/0000-0001-5046-2287>

ОСВІТНІЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ГЕОГРАФІЇ: ВИКЛИКИ І МОЖЛИВОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ГЕОГРАФІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ)

Анотація. Обґрунтовано, що на фоні глобалізації економіки та освіти, динамічного функціонування науково-освітнього ринку, актуальним є впровадження освітнього менеджменту, який забезпечує конкурентоздатність, як окремих закладів освіти, зокрема, так і освітньої сфери, загалом. Означено, що для географії запровадження освітнього менеджменту зумовлено викликом часу, пошуком нових сфер освітньої діяльності, підтримкою авторитету географічної науки на ринку освітніх послуг.

Розкрито особливості освітнього менеджменту на географічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка. Зосереджено увагу на провадженні навчального процесу, склад науково-педагогічних працівників, контингент студентів та абітурієнтів, перелік освітньо-професійних програм бакалаврського та магістерського рівня вищої освіти. Наголошено на актуальності освітньо-професійних програм, затребуваності їхніх випускників на ринку праці.

Означено, що перевагою факультету є функціонування дев'яти кафедр, які здійснюють випуск студентів за бакалаврськими та магістерськими освітньо-професійними програмами. Проаналізовано, що у структурі науково-педагогічних працівників переважають доценти, причому понад 90% працівників є випускниками факультету. 3-поміж здобувачів освіти переважають бакалаври, частка магістрів через запровадження актуальних освітньо-професійних програм зростає.

Обґрунтовано, що унікальністю факультету є підготовка здобувачів освіти за 21 освітньо-професійною програмою з чотирьох галузей знань: 01 Освіта/Педагогіка, 10 Природничі науки, 18 Виробництво та технології,

24 Сфера обслуговування.

Означено географічний факультет Львівського університету як відкрити, гнучку, динамічну освітню екосистему, яка перебуває в стадії формування і постійної трансформації, чутлива до зовнішніх викликів, має високу внутрішню стійкість та збалансованість, володіє значним потенціалом розвитку, є конкурентоздатною та чуйною до нового на ринку освітніх послуг.

Ключові слова: географія, освітній менеджмент, географічний факультет, Львівський університет, освітньо-професійні програми, науково-педагогічні працівники, контингент студентів, освітня екосистема.

Bilanyuk Volodymyr Ivanovych Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor, Dean of the Faculty of Geography Ivan Franko National University of Lviv, P. Doroshenko St., 41, Lviv, 79007, tel.: (032) 239-43-93, <https://orcid.org/0000-0003-4472-8637>

Kotyk Liubov Inanivna Assistant Department of Economic and Social Geography Ivan Franko National University of Lviv, P. Doroshenko St., 41, Lviv, 79007, tel.: (032) 239-43-93, <https://orcid.org/0000-0001-5046-2287>

EDUCATIONAL MANAGEMENT IN GEOGRAPHY: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES (ON THE EXAMPLE OF THE DEPARTMENT OF GEOGRAPHY OF LVIV UNIVERSITY)

Abstract. It is substantiated that against the background of globalisation of the economy and education, the dynamic functioning of the scientific and educational market, it is relevant to introduce educational management, which ensures the competitiveness of both individual educational institutions, in particular, and the educational sphere in general. It is noted that for geography, the introduction of educational management is due to the challenge of time, the search for new areas of educational activity, and the support of the authority of geographical science in the market of educational services.

The features of educational management at the Department of Geography of Ivan Franko National University of Lviv are revealed. The attention is focused on the educational process, the composition of scientific and pedagogical staff, the contingent of students and applicants, the list of educational and professional programmes of bachelor's and master's level of higher education. The relevance of educational and professional programmes and the demand for their graduates in the labour market were emphasised.

It is noted that the advantage of the faculty is the functioning of nine departments that graduate students in bachelor's and master's educational and professional programmes. It is analysed that the structure of scientific and

pedagogical staff is dominated by associate professors, and more than 90% of employees are graduates of the faculty. Among the students, bachelors prevail, and the share of masters is growing due to the introduction of relevant educational and professional programmes.

It is substantiated that the uniqueness of the faculty is the training of students in 21 educational and professional programmes in four fields of knowledge: 01 Education/Pedagogy, 10 Natural Sciences, 18 Production and Technology, 24 Service Sector.

The article defines the Department of Geography of Lviv University as an open, flexible, dynamic educational ecosystem that is in the process of formation and constant transformation, sensitive to external challenges, has high internal stability and balance, has significant development potential, is competitive and responsive to new developments in the market of educational services.

Keywords: geography, educational management, Faculty of Geography, Lviv University, educational and professional programmes, academic staff, student population, educational ecosystem.

Постановка проблеми. Інтеграція освітньої сфери України у ринкове середовище зумовлює трансформаційні зміни провадження освітньої діяльності як на рівні середньої школи (впровадження засад НУШ) так і на рівні вищої школи. Осторонь від цього не залишається освітній менеджмент у закладах освіти, який ефективно реагує на нововведення, координує роботу науково-педагогічного колективу, здобувачів освіти, позиціонування закладу на ринку освітніх послуг. Особливо це актуально для структурних підрозділів природничого спрямування великих університетів, які мають давню історію розвитку, усталену систему внутрішнього забезпечення якості освіти й зараз перебувають у стадії трансформації на запити ринку. Одним із таких структурних підрозділів Львівського національного університету імені Івана Франка є географічний факультет.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми провадження освітнього менеджменту в географії активно обговорюються в науково-освітній спільноті як світу так і України. У «Міжнародній хартії географічної освіти» (2016) означено що: «географія необхідна для становлення відповідальних і активних громадян у сучасності і в майбутньому; географія може бути джерелом інформації, можливостей і стимулів для суб'єктів усіх рівнів освіти та внести свій вклад у безперервний процес пізнання і отримання задоволення від навколишнього Світу; географія розуміє, що молодь потребує більше компетенцій для забезпечення ефективного міжнародного співробітництва у сфері економіки, політики, культури і охорони довкілля у світі, який охоплений глобалізацією; вивчення географії здатне надихати і захоплювати людей; географія — життєво важливий предмет і джерело знань

для людей XXI ст., які живуть у тісному, взаємопов'язаному світі; географічні знання і навички, особливо, коли вони опосередковані через геопросторові технології, створюють унікальні можливості для осмислення сучасного Світу» [2, с. 42; 6].

Л.Г. Руденко, Є.О. Маруняк, І.Г. Черваньов (2018), аналізуючи головні вектори сучасних суспільних трансформацій (кліматичні зміни, творення новітньої інформаційної економіки, сталий розвиток та ін.), означають що: «... конче необхідним є адекватне реагування наукової географічної спільноти на виклики інформаційної епохи» [5, с. 18], а відповідно: «має відбутися свого роду «дрейф» від центральної ролі фундаментальних знань, притаманної класичній географії, до високоформалізованого і завжди конкретного (на геоінженерному рівні) застосування таких знань і специфічних засобів обробки величезних потоків інформації через високі технології геоінформатики для генерування та цільового застосування нових знань і технологічних рішень» [5, с. 23]. Це неможливо здійснити без провадження ефективного освітнього менеджменту в географії, який має трансформувати науку з класичного формату у «новітню інженерію простору» [5, с. 24].

Наскрізне впровадження освітнього менеджменту в географії, за М. Влах, Л. Котик (2018), дасть змогу у закладах освіти впровадити модель «викладання через дослідження» [2, с. 89]. Ці висновки автори роблять через призму аналізу сучасних тенденцій розвитку науки, загалом, і географії, зокрема: трансформація, трансдисциплінарність, трансгуманізм, технізація, екологізація, аксіологізація, комерціалізація, англінізація, швидке застарівання знань, деформація [2, с. 75-90].

Д. Мальчикова, К. Мезенцев (2022) досліджуючи публічний імідж географії в Україні та світі не оминають викликів освітнього менеджмент: «У практиці фахової географічної підготовки (освітні програми рівня «бакалавр» і «магістр») зустрічаються лише поодинокі випадки осучаснення відповідно до потужних методологічних трансформацій і запитів суспільства останніх років» [4, с. 57].

Особливості провадження освітнього менеджменту в географії означили В. Біланюк, Л. Котик (2023): мультикультурне освітнє і наукове середовище; незаплановані соціально-економічні зміни прогресивного чи регресивного спрямування; технологічні зміни і прогрес цифрових технологій; необхідність реагування освітнього середовища як на глобальні так і на місцеві зміни; часовість розробки моделі інноваційного управління змінами в освіті на глобальному, регіональному та локальному рівнях [1, с. 143-144].

Мета статті. Проаналізувати провадження освітнього менеджменту на географічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка, означити сильні сторони, виклики, можливості.

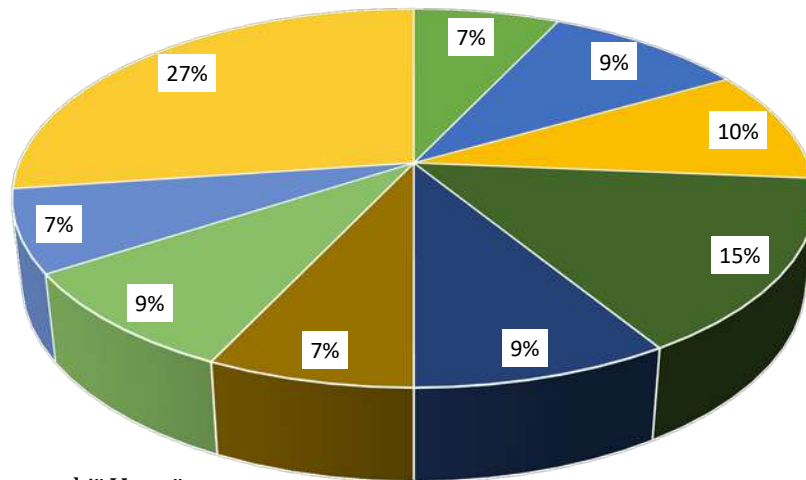
Виклад основного матеріалу. Навчальний процес на географічному факультеті має давню історичну традицію та спадковість, базується на високих наукових і навчально-методичних здобутках працівників, ініціативності й прагненні до наукового пошуку здобувачів освіти, провадиться на засадах демократії, відкритості до нового, чуйності до різноманіття, етичності.

Пропагування усталених наукових цінностей та дотримання засад академічної доброчесності на усіх рівнях освітньої діяльності, забезпечує стійкість і конкурентоздатність факультету на ринку освітніх послуг України у час глобальної невизначеності та непевності.

Проведення навчального процесу (березень 2023 н.р.) на географічному факультеті забезпечують 114 науково-педагогічних і 35 працівників допоміжного персоналу. З-поміж науково-педагогічних працівників — 16 осіб (14,0 %) доктори наук, 86 осіб (75,4%) доктори філософії і кандидати наук. Із докторів наук 87,5 % мають вчене звання професора; з докторів філософії і кандидатів наук — 2,3 % (2 особи) мають вчене звання професора, 87,2 % вчене звання доцента.

На факультеті функціонують дев'ять кафедр з яких усі є випусковими та здійснюють підготовку здобувачів освіти за освітньо-професійними програмами першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів вищої освіти: Географії України (завідувач — проф. Лозинський Р.М.), Геоекології і фізичної географії (д.г.н., доц. Круглов І.С.), Геоморфології і палеогеографії (проф. Дубіс Л. Ф.), Готельно-ресторанної справи та харчових технологій (доц. Пандяк І.Г.), Ґрунтознавства і географії ґрунтів (проф. Паньків З.П.), Економічної і соціальної географії (в.о. зав. кафедри, доц. Гудзеляк І.І.), Конструктивної географії і картографії (проф. Іванов Є.А.), Раціонального використання природних ресурсів і охорони природи (доц. Рожко І.М.), Туризму (проф. Мальська М.П.).

Розподіл науково-педагогічних працівників за працевлаштуванням на кафедрах факультету подано на рис. 1.

- Географії України
- Геоєкології і фізичної географії
- Геоморфології і палеогеографії
- Готельно-ресторанної справи та харчових технологій
- Ґрунтознавства і географії ґрунтів
- Економічної і соціальної географії
- Конструктивної географії і картографії
- Раціонального використання природних ресурсів і охорони природи
- Туризму

Рис. 1. Науково-педагогічні працівники географічного факультету, 01.03.2023 р. [3, с. 23]

Штатний розпис професорсько-викладацького складу факультету представлений 99,75 ставками, зокрема, 14,5 ставками професора, 72,75 доцента, 9,75 асистента, 3 ставками старшого викладача.

Понад 90 % науково-педагогічних і наукових працівників є випускниками географічного факультету, що забезпечує спадковість наукових і навчально-методичних традицій факультету, ґрунтовну обізнаність в організації освітнього процесу невід'ємною складовою якого є усталена традиція навчання через дослідження, а також обов'язкове проведення виїзних навчальних практик.

Сьогодні географічний факультет Львівського університету є динамічною і гнучкою освітньою екосистемою, яка надає послуги з підготовки здобувачів освіти за чотирма галузями знань — 01 Освіта/Педагогіка, 10 Природничі науки, 18 Виробництво та технології, 24 Сфера послуг (рис. 2); вісьмома спеціальностями — 014.07 Середня освіта (географія), 101 Екологія, 103 Науки про Землю, 106 Географія, 181 Харчові технології, 183 Технології захисту навколишнього середовища, 241 Готельно-ресторанна справа, 242 Туризм і рекреація.

Рис. 2. Географічний факультет у системі підготовки здобувачів освіти

У 2022/2023 н.р. на факультеті освітня діяльність здійснюється на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за вісьмома освітньо-професійними програмами на денній формі навчання і чотирма на заочній формі навчання; на другому (магістерському) рівні вищої освіти — за 11 освітньо-професійними програм на денній формі навчання і двома на заочній формі навчання.

Із врахуванням вимог ринку праці та запитів абітурієнтів з 2023/2024 н.р. на факультеті заплановано підготовку здобувачів освіти за новою освітньо-професійною програмою першого (бакалаврського) рівня вищої освіти — ОПП Геоінформаційні технології захисту навколишнього середовища; другого (магістерського) рівня вищої освіти — ОПП Урбаністика, міське планування і сталий просторовий розвиток. Також відновлено набір на дві освітньо-професійні програми другого (магістерського) рівня вищої освіти — ОПП Харчові технології (денна форма), ОПП Міжнародний туризм (заочна форма).

Загалом, у 2023/2024 н.р. на географічному факультеті заплановано навчання здобувачів освіти за дев'ятьма освітньо-професійними програмами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на денній формі навчання і чотирма на заочній формі навчання; 12 освітньо-професійними програмами другого (магістерського) рівня вищої освіти на денній формі, трьома — на заочній формі навчання (табл. 1).

Таблиця 1

Освітньо-професійні програми і плановий контингент вступу, 2023/2024 н.р.

Шифр спеціальності	Найменування спеціальності	Освітньо-професійна програма	Гарант	Форма навчання (контингент)	
				денна	заочна
1	2	3	4	5	6
<i>Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</i>					
014.07	Середня освіта (географія)	Середня освіта (географія)	Доц. Мамчур О. І.	+	+
				(25)	(10)
103	Науки про Землю	Ґрунтознавство і експертна оцінка земель	Проф. Паньків З.П.	+	
				(20)	
106	Географія	Географія	Доц. Гудзеляк І.І.	+	
				(15)	
106	Географія	Економічна і соціальна географія	Проф. Ровенчак І.І.	+	
				(12)	
106	Географія	Урбаністика, просторове планування і регіональний розвиток	Доц. Стецюк О.В.	+	
				(17)	
181	Харчові технології	Харчові технології	Доц. Майкова С.В.	+	+
				(18)	(10)
183	Технології захисту навколишнього середовища	Геоінформаційні технології захисту навколишнього середовища	Доц. Андрейчук Ю.М.	+	
				(11)	
241	Готельно-ресторанна справа	Готельно-ресторанна справа	Доц. Філь М.І.	+	+
				(35)	(15)
242	Туризм і рекреація	Туристична діяльність	Доц. Каднічанський Д.А.	+	+
				(35)	(10)
<i>Другий (магістерський) рівень вищої освіти</i>					
014.07	Середня освіта (географія)	Середня освіта (географія)	Проф. Дністрянський М.С.	+	+
				(17)	(12)
101	Екологія	Прикладна екологія	Доц. Пилипович О.В.	+	
				(13)	
103	Науки про Землю	Геоекологічний менеджмент	Д.г.н., доц. Круглов І.С.	+	
				(8)	
103	Науки про Землю	Глобальні зміни геоморфосистем і геозагрози	Доц. Яцишин А.М.	+	
				(11)	
103	Науки про Землю	Прикладне ґрунтознавство та оцінка земель	Проф. Кирильчук А.А.	+	
				(15)	
106	Географія	Географія	Доц. Рожко І.М.	+	
				(13)	

106	Географія	Урбаністика, міське планування і сталий просторовий розвиток	Проф. Лозинський Р.М.	+	(15)	
181	Харчові технології	Харчові технології	Доц. Майкова С.В.	+	(11)	
183	Технології захисту навколишнього середовища	Технології захисту навколишнього середовища	Проф. Іванов Є.А.	+	(8)	
241	Готельно-ресторанна справа	Готельно-ресторанна справа	Доц. Кушнірук Г.В.	+	(30)	+
242	Туризм і рекреація	Міжнародний туризм	Доц. Романів П.В.	+	(15)	+
242	Туризм і рекреація	Туристична діяльність	Доц. Бордун О.Ю.	+	(15)	

Укладено за: [3, с. 24] з доповненням.

Очікується, що за результатами ефективно проведеної профорієнтаційної діяльності лави студентів географічного факультету у 2023/2024 н.р. поповнять 233 здобувачі освіти першого (бакалаврського) та 207 другого (магістерського) рівнів вищої освіти: 81,6 % студентів першого року навчання будуть навчатися на денній формі, 18,4 % — на заочній; 43,4 % — на бюджеті, 56,6 % — на контракті (табл. 1).

Російсько-українська війна спричинила катастрофічні демографічні й освітні втрати України, що може деструктивно вплинути на результати вступної кампанії. Ризики посилені виключенням у 2023 р. географії з переліку предметів НМТ, дискусіями в освітньому просторі на предмет скорочення переліку навчальних дисциплін у середній школі та вилученням географії з когорт об'язкових навчальних дисциплін у старшій школі. Усе це ставить під загрозу проведення вступної кампанії, вимагає переходу від загальної інформативної реклами про університет, факультет, освітньо-професійні програми до персоналізованої реклами через особисту взаємодію з зацікавленими вступниками. У перспективі це означає перехід до передвступного та поствступного моніторингу на предмет означення через експертні оцінки, соціологічні дослідження, комунікацію з вчителями закладів освіти потенційно зацікавлених у вступі на географічний факультет учнів та провадження праці з ними у напрямі збереження й посилення цього інтересу аж до результативного вступу на факультет — формування індивідуальної траєкторії вступника.

Поствступний моніторинг дасть змогу: означити бар'єри, які зацікавленим абітурієнтам не дали змогу вступити на факультет та розробити стратегії їх подолання у майбутніх вступних кампаніях; виявити слабкі місця рекламної компанії факультету та профорієнтаційної праці; означити моменти, які відштовхують абітурієнтів від пропонованих освітньо-професійних програм

факультету, мінімізувати ці моменти та напрацювати позитивний імідж програм; розробити довготермінову стратегію профорієнтаційної діяльності, яка буде спрямована на охоплення учнів не лише старших класів, але й середньої школи, вчителів закладів середньої освіти, методистів позашкільних навчальних закладів, стейкхолдерів, амбасадорів університету й факультету, інфлюенсерів географії.

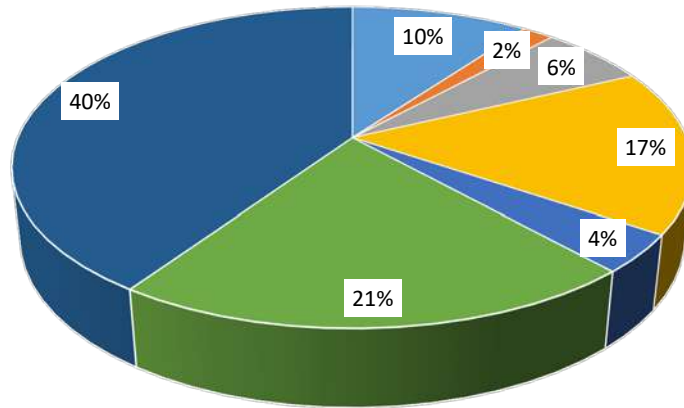
Сформоване різноманіття освітньо-професійних програм є як викликом ефективного функціонування факультету в освітньому просторі так і гарантом безпеки діяльності на освітньому ринку в довготривалій перспективі. Це зумовлює збереження високого рівня конкурентоздатності факультету на ринку освітніх послуг, підтвердженням чого є показники вступу на навчання здобувачів освіти.

Загалом, на географічному факультеті у 2022/2023 н.р. навчаються 1308 здобувачів освіти: 1037 осіб (79,3 %) на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, 271 особа (20,7 %) — на другому (магістерському) рівні вищої освіти; 82,6 % здобувачів освіти навчаються на денній формі навчання, 17,4 % — на заочній формі [3, с. 23].

На перший (бакалаврський) рівень вищої освіти у 2022 р. на географічний факультет вступили 162 особи на денну форму навчання і 27 осіб на заочну форму навчання. Із врахуванням сформованої складної воєнно-політичної небезпеки на території України спричиненої російсько-українською війною, високий результат підсумку вступної кампанії є ознакою стійкості Львівського університету, загалом, і географічного факультету, зокрема, на ринку освітніх послуг держави.

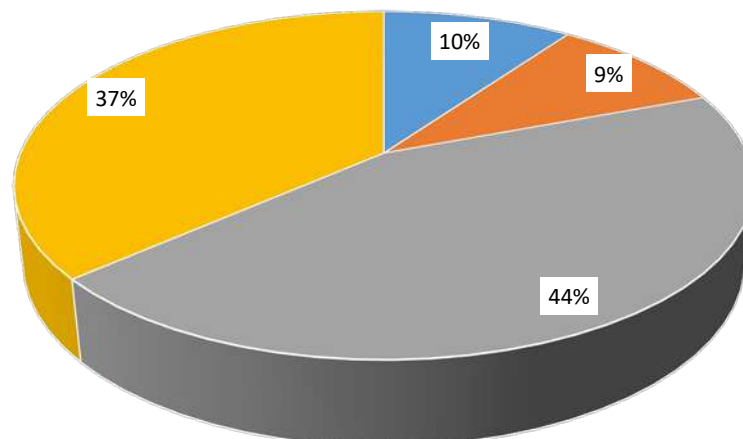
У 2022 р. на другий (магістерський) рівень вищої освіти на географічний факультет вступили 159 магістрів денної форми навчання і 23 магістри заочної форми навчання, що відповідно на 109,2 % і 76,9 % більше показника 2021 р. Розподіл магістрів першого року навчання за освітньо-професійними програмами: Середня освіта (географія) — 14 осіб і 11 осіб (8,8 % від загальної кількості магістрів денної форми навчання і 47,8 % заочної форми навчання), Прикладна екологія — 13 (8,2 %), Прикладне ґрунтознавство та оцінка земель — 15 (9,4%), Глобальні зміни геоморфосистем і геозагрози — 11 (6,9 %), Географія — 16 (10,1 %), Технології захисту навколишнього середовища — 7 (4,4 %), Готельно-ресторанна справа — 36 і 12 (22,7 % і 52,2 %), Туристична діяльність — 22 (13,8 %), Міжнародний туризм — 25 осіб (15,7 %) [3, с. 23].

Загалом, на першому (бакалаврському) рівні вищої станом на 15.03.2023 р. навчалось 1037 здобувачів освіти, зокрема: 845 (81,5 %) студентів денної форми навчання і 192 (18,5 %) студенти заочної форми навчання. Розподіл здобувачів освіти денної і заочної форм навчання за спеціальностями подано на рис. 3 і 4.

- 014.07 Середня освіта (географія)
- 103 Науки про Землю
- 101 Екологія
- 106 Географія
- 181 Харчові технології
- 241 Готельно-ресторанна справа
- 242 Туризм

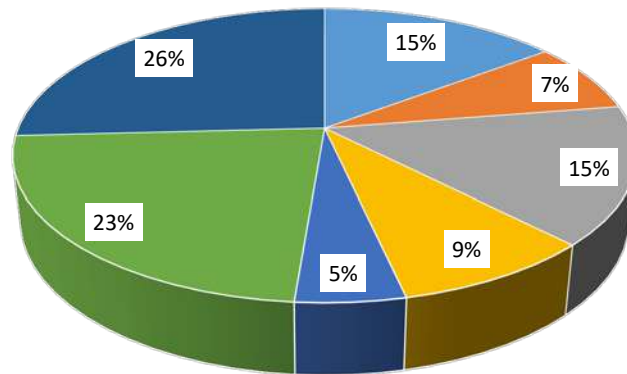
Рис. 3. Розподіл здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання географічного факультету за спеціальностями, 15.03.2023 р. [3, с. 25]

- 014.07 Середня освіта (географія)
- 101 Екологія
- 106 Географія
- 181 Харчові технології
- 241 Готельно-ресторанна справа
- 242 Туризм

Рис. 4. Розподіл здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти заочної форми навчання географічного факультету за спеціальностями, 15.03.2023 р. [3, с. 25]

На другому (магістерському) рівні вищої освіти станом на 01.11.2022 р. на географічному факультеті навчався 271 здобувач освіти: 235 осіб (86,7 %) на денній і 36 осіб (13,3 %) на заочній формах навчання. Їхній розподіл за спеціальностями подано на рис. 5.

- 014.07 Середня освіта (географія)
- 101 Екологія
- 103 Науки про Землю
- 106 Географія
- 183 Технології захисту навколишнього середовища
- 241 Готельно-ресторанна справа
- 242 Туризм

Рис. 5. Розподіл здобувачів освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти географічного факультету у за спеціальностями, 01.11.2022 р. [3, с. 25]

Ефективне провадження навчального процесу на географічному факультеті зумовлено активним включенням в освітній процес навчальних та навчально-наукових лабораторій: Методики навчання географії та економіки в школі, Геоінформаційного моделювання і картографування, Аналізу ґрунтів і природних вод, Атласного і тематичного картографування, Екологічної безпеки ландшафту, Готельно-ресторанної справи, Навчальної туристичної агенції, Харчових технологій та ресторанного обслуговування. Вони є базами проведення практичних і лабораторних занять, навчальних і виробничих практик, провадження наукових досліджень здобувачів освіти.

В умовах змішаного і дистанційного навчання освітній процес на географічному факультеті організовано з використанням застосунку Microsoft Teams хмарного інтернет-сервісу Microsoft 365 (Office 365) і платформи електронного навчання Moodle. Їхнє використання дає змогу здобувачам освіти й науково-педагогічним працівникам організувати ефективний навчальний процес в онлайн форматі.

З метою забезпечення підготовки кваліфікованих фахівців і професіоналів ринку праці, на часі, є трансформація навчального процесу у напрямі впровадження засад дуального навчання. Це актуально для спеціальностей виробничого спрямування — 181 Харчові технології, 183 Технології захисту навколишнього середовища; сфери послуг — 241 Готельно-ресторанна справа, 242 Туризм; Наук про Землю — 103 Ґрунтознавство і експертна оцінка земель та ін. Водночас зростає потреба у формуванні підприємницьких навиків здобувачів освіти й трансформації

освітнього процесу на факультеті у напрямі підприємницького університету. Цьому слугує створення на географічному факультеті ефективно функціонуючого студентського простору, що є місцем не тільки наукових і культурно-освітніх дійств студентів, але й місцем започаткування інноваційних ідей, стартапів.

Висновки. Освітній менеджмент на географічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка провадиться в умовах високої невизначеності та нестабільності спричинених російсько-українською війною, епідемією коронавірусу, трансформацією освітнього ринку держави, реформуванням системи провадження освітньої діяльності у середній і вищій школі, кризою географічної науки та пошуком її нових смислів й формування публічного іміджу у час метамодернізму. Водночас, наявність високопрофесійного науково-педагогічного колективу, значний контингент студентів, диверсифіковані освітньо-професійні програми, підготовка здобувачів за чотирма галузями знань дає підстави трактувати географічний факультет Львівського університету як відкрити, гнучку, динамічну освітню екосистему, яка перебуває в стадії постійної трансформації, чутлива до зовнішніх викликів, має високу внутрішню стійкість та збалансованість, володіє значним потенціалом розвитку, є конкурентоздатною та чуйною до нового на ринку освітніх послуг.

Подальших досліджень потребують виклики передвступного і поствступного моніторингу, можливості формування індивідуальної траєкторії вступника на факультет, індивідуальної професійної траєкторії науково-педагогічно працівника, гаранта освітньої програми, фандрайзингової діяльності, впровадження елементів дуальної освіти.

Література:

1. Біланюк В., Котик Л. «Освітній менеджмент в географії»: до актуальності викладання курсу // Географічна освіта і наука: виклики і поступ: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 140-річчю географії у Львівському університеті/ відповід. редактори: В. Біланюк, Є. Іванов. Львів: Простір-М, 2023. Т. 1. С. 141-147.
2. Влах М., Котик Л. Теорія і методологія географічної науки: навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2018. 344 с.
3. Географічний факультет: до 140-річчя географії у Львівському університеті / за ред. В. Біланюка, Є. Іванова. Львів: Простір-М, 2023. 122 с.
4. Мальчикова Д.С., Мезенцев К.В. Публічний імідж географії в контексті трансформації стандартів базової середньої освіти: досвід України і світу // Укр. геогр. журн. 2022. №1. С. 53-63. DOI: <https://doi.org/10.15407/ugz2022.01.053>.
5. Руденко Л.Г., Маруняк Є.О., Черваньов І.Г. «Come on!» Географія: актуалізація на тлі світових трендів // Укр. геогр. журн. 2018. №2. С. 17-25. DOI: <https://doi.org/10.15407/ugz2018.02.017>.
6. International Chapter on Geographical education. (2016). https://www.igu-cge.org/wp-content/uploads/2019/03/IGU_2016_eng_ver25Feb2019.pdf

References:

1. Bilanyuk, V., Kotyk, L. (2023). «Osvitnii menedzhment v heohrafiï»: do aktualnosti vykladannia kursu [«Educational Management in Geography»: on the relevance of teaching the course]. Heohrafichna osvita i nauka: vyklyky i postup: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, prysviachenoï 140-richchiu heohrafiï u Lvivskomu universyteti. Lviv: Prostir-M, T. 1, 141-147. [in Ukrainian].
2. Vlah, M., Kotyk, L. (2018). Teorii i metodolohiia heohrafichnoi nauky: navch. posib. [Theory and methodology of geographical science: a textbook.]. Lviv: LNU im. I. Franka, 344. [in Ukrainian].
3. Heohrafichni fakultet: do 140-richchia heohrafiï u Lvivskomu universyteti (2023). [Faculty of Geography: to the 140th anniversary of geography at Lviv University]. Za red. V. Bilaniuka, Ye. Ivanova. Lviv: Prostir-M, 122. [in Ukrainian].
4. Malchykova, D.S., Mezentsev, K.V. (2022). Publichnyi imidzh heohrafiï v konteksti transformatsii standartiv bazovoi serednoi osvity: dosvid Ukrainy i svitu [Public Image of Geography in the Context of Basic Secondary Education Standards Transformation: Ukrainian and World Experience]. Ukr. heohr. zhurn. №1. S. 53-63. DOI: <https://doi.org/10.15407/ugz2022.01.053>. [in Ukrainian].
5. Rudenko, L.H., Maruniak, Ye.O., Chervanov, I.H. (2018). «Come on!» Heohrafiia: aktualizatsiia na tli svitovykh trendiv [«Come on!» Geography: Updating Toward World Trends]. Ukr. heohr. zhurn. №2. S. 17-25. DOI: <https://doi.org/10.15407/ugz2018.02.017>. [in Ukrainian].
6. International Chapter on Geographical education. (2016). https://www.igu-cge.org/wp-content/uploads/2019/03/IGU_2016_eng_ver25Feb2019.pdf.

Журнал

**«Наукові інновації та
передові технології»**

*(Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*

Випуск № 10(24) 2023

Підписано до друку 08.08.2023 р.
Формат 60x90/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2. Наклад 100 прим.

Видавець:

Громадська наукова організація «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»
Свідоцтво серія ДК №4957 від 18.08.2015 р., Андріївський узвіз, буд.11, оф 68, м. Київ, 04070.

Підготовлено рекламним агентством
«GoToPrint» Адреса, Україна, Київська обл.,
м. Київ, вул. Льва Толстого, 63
e-mail: gotoprint@gmail.com